

2021-01-25

Dnr 2020/8707

Ert dnr N2020/02817

Regeringskansliet
Näringsdepartementet

n.remissvar@regeringskansliet.se
n.rs.remiss@regeringskansliet.se

Lantbrukarnas Riksförbunds svar på näringsdepartementets remiss om utfodring av vilt

Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, har beretts möjlighet att lämna synpunkter på regeringens förslag till ändringar av jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905) som gör det möjligt att meddela förbud mot och villkor för utfodring av vilt.

LRF är en partipolitiskt obunden intresse- och företagarorganisation för människor och företag inom de gröna näringarna. LRF:s omkring 140 000 medlemmar driver tillsammans nästan 70 000 företag och det gröna näringslivet står för lite mer än 4 procent av Sveriges BNP. LRF:s synpunkter beskrivs ur ett jord- och skogsbruksperspektiv där vikten av hållbarhet, ökad livsmedels- och skogsråvaruproduktion samt landsbygdsutveckling är grunden. LRF anser att produktion av livsmedel och skogsråvara ska vara styrande i viltförvaltningen.

LRF:s synpunkter på förslaget

Enligt LRF:s uppfattning måste viltstammarnas storlek vara anpassade till den naturgivna fodertillgången. Att med utfodring gynna viltarter som finns i så stora stammar att de är till men för agrara näringar och samhälle är förkastligt. Vilt rör sig, söker föda och orsakar skador helt oberoende av fastighetsgränser. Även om utfodring på en enskild fastighet inte orsakar skada på den fastigheten, så kan andra fastigheter drabbas. Så länge det inte finns någon verksam lagstiftning som medför ansvar för den som orsakar viltskada på annans mark måste överdriven utfodring av vilt regleras effektivt.

Dnr 2020/8707

Utfodringens effekter

Utfodring av vilt bidrar till en ökad reproduktionsförmåga och överlevnad och är därför en bidragande orsak till stora viltstammar som orsakar skador för miljarder årligen i skogen och i lantbruket. Överdriven utfodring under ordinarie jakttid påverkar också viltförvaltningen och möjligheten till en effektiv populationssänkande jakt genom att den koncentrerar vilt till särskilda fastigheter. Det stör förvaltningsstrategier över fastighetsgränserna.

Vilt orsakar stora skador i jordbruket, både på grödor och på egendom så som till exempel maskiner och stängsel. Våra medlemmar vittnar om att i vissa regioner är viltskadorna så stora att det har blivit en fråga om det är lönsamt att fortsätta att bedriva lantbruksverksamhet under de förutsättningarna. Idag tas jordbruksmark ur produktion på grund av viltskador i områden där livsmedelsproduktionen annars har mycket goda möjligheter att öka och utvecklas. Den utveckling av stammarna som sker hos flertalet viltarter idag innebär att denna problematik kommer att bli alltmer utbredd. Livsmedelsstrategins mål om ökad livsmedelsproduktion kan inte nås i de drabbade områdena.

I skogsbruket är viltskadorna långt över skogsbrukets och samhällets gemensamma toleransnivå för viltskador i skog. Viltskadorna i skogsbruket är de mest kostsamma och motverkar Sveriges väg mot ett fossilfritt samhälle med en biobaserad ekonomi.

Livsmedelsproduktion har klassats som en samhällsviktig verksamhet och det ligger i samhällets intresse att vi kan producera livsmedel och skogsråvara i den omfattning som marken har potential att göra.

Förslag till ändringar och tillägg

LRF gjorde år 2017 en framställan till regeringen med ett förslag om hur en reglering av utfodring av vilt skulle kunna utformas. Förslaget har sin grund i de svåra viltskador i jord- och skogsbruk som felaktig och överdriven utfodring starkt bidrar till. LRF:s förslag innebär en generell reglering av med vad man får utfodra (vilka fodermedel som ska vara tillåtna), med vilka metoder man får utfodra (till exempel bör foderautomat vara tillåten) och med vilka mängder man får utfodra (en rimlighetsbedömning om att utfodring inte får bestå av hundratals kg eller tonvis av foder). Syftet med regleringen är att förhindra överdriven och felaktig utfodring och på så sätt återställa de naturliga förutsättningarna för viltet. LRF:s uppfattning är att vårt förslag skulle få en

Dnr 2020/8707

större långsiktig effekt för att förhindra skador i jord- och skogsbruket och i trafiken än det förslag som nu läggs fram av regeringen.

Det är dock att yttersta vikt att en reglering av utfodring kommer på plats så snart som möjligt. En sådan reglering måste vara effektiv och innebära en möjlighet att påverka utfodringens negativa konsekvenser på lång sikt. Givet de politiska förutsättningar som råder kan LRF ställa sig bakom principerna i regeringens förslag under förutsättning att nedan angivna ändringar införs i förslaget:

LRF:s förslag till lydelse i 4 a § jaktlagen och 43 § jaktförordningen

4 a §

Den myndighet som regeringen bestämmer får besluta om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn för att förebygga eller minska risken för

- 1. trafikolyckor med vilt*
- 2. skador på egendom*
- 3. spridning av smittsamma sjukdomar.*

Ett beslut enligt första stycket ska avse en kommun eller del av kommun och omfatta en tid av minst ett år.

Regeringen får meddela föreskrifter om vad förbud eller villkor enligt första stycket får omfatta.

43 §

Länsstyrelsen får besluta om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn för att förebygga eller minska risken för

Dnr 2020/8707

Begreppet *det enskilda fallet* är struket eftersom LRF anser att ett förbud eller villkor som endast omfattar någon eller några fastigheter inte kan ha någon effekt för att förebygga eller minska risken för trafikolyckor eller skador som orsakas av vilt. Den främsta orsaken till den stora omfattningen av skador är att flera viltpopulationer är för stora och att antalet inte är i balans med den naturliga foderresursen. Eftersom utfodring bidrar till ökad reproduktion och överlevnad krävs det att förbud eller villkor omfattar ett större område för att reglerna ska få en förbyggande effekt på längre sikt. Området bör därför inte vara mindre än en kommun eller del av kommun. Klövvilt har stora hemområden (tusentals hektar) och rör sig därför normalt över ett stort antal fastigheters areal. Ett förbud eller villkor som endast omfattar endast en eller ett litet antal fastigheter skulle därför i normalfallet bli utan effekt.

Detsamma gäller tiden för när ett förbud eller villkor ska gälla. För att det ska få någon effekt måste det gälla under minst ett år, men det torde krävas längre tid än så för att minska utfodringens negativa inverkan. Viltstammarnas antal och reproduktiva förmåga förändras långsamt.

LRF:s bedömning är att den utformning av regleringen som regeringen föreslår endast kommer att få kortsiktig effekt genom att tillfälligt minska koncentrationen av vilt vid en vägsträcka eller i ett mindre område med skog eller jordbruksmark. Det kommer inte att få någon effekt på populationernas storlek.

Ordet *allvarlig* om skada tas bort, eftersom det ordet medför en alltför hög tröskel för länsstyrelsens beslut. Vidare läggs skälet *att förebygga och minska risken för spridning av smittsamma sjukdomar* till som en grund för att besluta om förbud om eller villkor för utfodring. Mot bakgrund av den konstaterade förekomsten av en särskilt farlig variant av salmonella hos vildsvin i Skåne, samt på grund av den överhängande risken för att ASF etableras i Sverige är det nödvändigt att länsstyrelsen kan fatta beslut om förbud mot eller villkor för utfodring av det skälet.

Utfodring och åtling är inte definierad i jaktlagstiftningen. Enligt LRF:s bestämda uppfattning medför denna brist att det råder förvirring och medveten eller omedveten felaktig tillämpning av begreppen åtel respektive utfodring. Man förstår inte skillnaden på åtling och utfodring. Det finns många exempel på att foderhögar som innehåller många tonfoder påstås vara en åtel, vilket det förstås inte är. LRF motsätter sig inte att Naturvårdsverket får ett utvidgat bemyndigande om att meddela föreskrifter om åtling, men det går inte att

Dnr 2020/8707

föreskriva om åtel utan att också definiera åtel. Motsatsvis måste man då också definiera vad utfodring är. LRF föreslår därför, som i LRF:s förslag om reglering av utfodring från 2017, att definitioner av åtel och utfodring införs i jaktförordningen enligt följande:

LRF:s förslag till definitioner i jaktförordningen

X § Med utfodring av vilt avses utplacering av foder i naturen för att **gynna vilt** som inte hålls i hägn.

Y § Med åtling avses utplacering av en liten mängd foder i syfte att locka vilt som inte hålls i hägn till plats särskilt iordningsställd för jakt.

Med en liten mängd foder avses en fodergiva som äts upp inom ett dygn så att det inte blir liggande på marken och blir förorenat, ruttat eller blir möjligt, vilket skulle strida mot bestämmelserna i foderlagstiftningen.

Regeringen anför i promemorian om utfodring att så kallad stödjande utfodring inte går att skilja från så kallad avledande utfodring. Enligt LRF:s uppfattning ska det vara tydligt vad utfodring är och leder till – man **gynnar** vilt så att viltets antal ökar. Oavsett vad utfodringen kallas så kommer utfodring att gynna vilt. Begreppet *stödjande utfodring* leder tanken till traditionell stödutfodring vintertid, som förekom innan den massiva, moderna viltutfodringen inleddes.

Vilt som lider brist på foder i det naturliga landskapet kan möjligen behöva *stödfodras* i den ursprungliga bemärkelsen under särskilt besvärliga förhållanden vid mycket stränga vintrar. Det behöver dock göras en avvägning mot viltpopulationernas storlek, och de behöver i första hand balanseras till vad naturen kan bära. Att gynna vilt med utfodring som finns i så stora stammar att de orsakar jordbruk, skogsbruk och samhälle skador för många miljarder kronor per år är både i samhällsekonomisk- och logisk mening orimligt. Omfattande utfodring av vilt är ett sätt att manipulera naturen i syfte att hålla onaturligt stora viltstammar till skada för jordbruk, skogsbruk och samhälle. Det senare i form av kostnader för viltrafikolyckor och stora, negativa samhällsekonomiska effekter i form av förlorad produktion, arbetstillfällen och exportinkomster.

Regeringen föreslår att länsstyrelserna utöver förbud mot utfodring även ska få besluta om villkor för utfodring. Dessa villkor kan omfatta vilka fodermedel

Dnr 2020/8707

som får användas, metoder för utfodring och mängd foder. Enligt LRF:s uppfattning är ett av de viktigaste villkoren som länsstyrelsen kan besluta om att rotfrukter inte får användas. Rotfrukter är olämpligt som viltfoder i flera avseenden, vilket forskning har visat. Former för inköp och transport av rotfrukter inbjuder också till att stora mängder rotfrukter dumpas direkt från lastbil på marken, vilket i sin tur leder till stor mängd foder på kort tid och smutsigt eller otjänligt foder.

Det är nödvändigt att länsstyrelserna får ett tydligt formulerat, flerårigt regeringsuppdrag om att begränsa skadevållande utfodring. Länsstyrelsernas merarbete måste finansieras. Slutligen är det enligt LRF:s uppfattning nödvändigt att utvärdera lagstiftning om viltutfodring två år efter att bestämmelserna trätt i kraft.

Med vänliga hälsningar

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Palle Borgström
Förbundsordförande

Anders Wetterin
Expert, jakt och vilt